

ZURNAL 25

UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI ROČNÍK 21

• 18. května 2012

V čísle:

MusicOlomouc počtvrté • Budoucí geologové se setkali s odborníky z praxe • Rozhovor s doc. Pavlem Nováčkem • Kyberšikana a čeští teenageri • Úspěch studentů UP na konferenci Modelu OSN • Doc. Jiří Lach ke jmenování ministra školství • Den pro zdraví v Olomouci

• **Polní nemocnice pro medvídky patřila k největším lákadlům, které nabídli studenti Lékařské fakulty UP dětským i dospělým účastníkům „Dne pro zdraví“ v olomouckých Smetanových sadech 5. května. Malí lékaři si mohli například vyzkoušet „léčbu“ zánětu slepého střeva...**

(Více informací na str. 8.) -red-, foto Jiří Lapka ▶

Němečtí absolventi Lékařské fakulty UP: „Naučili jsme se tady hodně. A byly to v Olomouci hezké časy...“

■ Zhruba dvacet německých lékařů se po padesáti letech vrátilo do míst, v nichž absolvovali takzvané preklinické obory. Ke studiu na Lékařské fakultě UP se tehdy, v letech 1961 a 1962, dostali za specifické situace. V pozadí jejich rozhodnutí studovat v tehdejší Československu, konkrétně v Olomouci, stál totiž elementární nedostatek východoněmeckých lékařů a pedagogů. Ti – ještě před vybudováním Berlínské zdi – totiž ve většině emigrovali na Západ.

Tehdejší východoněmečtí posluchači studovali na českých univerzitách v rámci programu, jehož cílem bylo opětovně vytvořit vrstvy inteligence v zemi po odlivu lékařů, učitelů a vědců z NDR do západního Německa. V rámci tohoto programu tak byla část studentů vysílána na vysoké školy v zemích socialistického bloku. Někteří medicu absolvovali celé šestileté studium lékařství v Sovětském svazu, jiní jen první dva roky tzv. preklinické výuky.

V prostorách Rektorátu UP uvítal někdejší studenty Lékařské fakulty prorektor doc. Vít Zouhar

„Hodně jsem se tady naučila, a mnohé i pak využila v dalším životě,“ sděluje v pitevně Ústavu normální anatomie MUDr. Gisele Böhmen, lékařka pediatrie z okolí Drážďan. Rozechvělým hlasem dodala, že jí až dojmá, že se některé části Teoretických ústavů LF UP vůbec nezměnily. S dojetím pak procházela nejen Velkou posluchárnu TÚ, kde právě probíhala studentská vědecká konference, ale i další ústavy, tedy místa, v nichž prožila dva roky svého života. „Byly to tady hezké časy. Čeští studenti nás

rychle integrovali, bydleli jsme s nimi, pomáhali nám. Dodnes mám z českých studií jednu kamarádku, která žije v Šumperku. Skutečně jsme se tady cítili velmi dobře,“ dodala plynně česky bývalá studentka Všeobecného lékařství LF UP Gisele Böhmen. Tehdy si mohla vybrat mezi šestiletým studiem v Sovětském svazu nebo dvouletým studiem v Československu. „V žádném případě toho nelituji,“ říká německá patriotka Gisele Böhmen, která o emigraci nikdy neuvažovala. „Můj domov je v okolí Drážďan. Tam jsou také lidé, kteří potřebují lékaře,“ uvedla.

„Velmi si vážím, že jste se vrátili do Olomouce na Lékařskou fakultu, i toho, že vás mohou přivítat na půdě, kde jste dva roky studovali

Dokončení na str. 3

Slavnostní akty: noví emeritní profesori, docenti a doktoři

■ V aule Právnické fakulty se 11. května uskutečnily slavnostní akty promocií absolventů doktorského studijního programu a předání jmenovacích dekretů docentům. Rektor UP rovněž

předal přiznání práv dalším emeritním profesorům – významným vědcům, kteří odcházejí do důchodu. Letos je převzali prof. Alena Burešová, CSc., prof. Helena Flídrová, CSc., prof. Jarmila Tárnyková, CSc. (na snímku), prof. Vítězslav Bičík, CSc., a prof. Lubomír Kubáček, DrSc., Dr.h.c.

Dokončení na str. 8

Pokus o rekord v chůzi s hůlkami skončil úspěšně

■ Osm set devět kilometrů a tři sta sedmdesát jedna chodců. Tak zní nový český rekord v chůzi s hůlkami. Druhý ročník Tour Nordic Walking, jehož čelo 3. května vedl rektor UP prof. Miroslav Mašlára a ředitel Fakultní nemocnice Olomouc doc. Roman Havlík, se tak opět zařadil mezi významné akce propagující přínos tzv. severské chůze pro zlepšení fyzické kondice. Ve Smetanových sadech si účastníci sportovního odpoledne nazvaného „Pohyb v každém věku“ mohli také nechat bezplatně změřit hladinu cukru, krevního tlaku, tuků v těle, k vidění byly i ukázky různých sportovních aktivit.

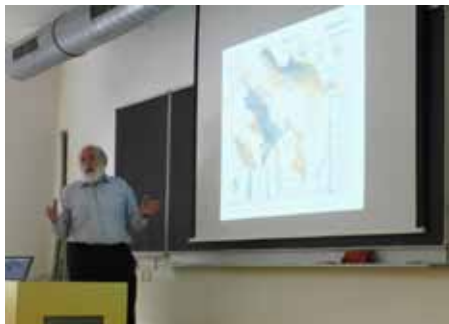

Letošní ročník zařadil hejtmán Olomouckého kraje Ing. Martin Tesařík, primátor statutárního města Olomouc Martin Novotný a děkan Lékařské fakulty UP prof. Milan Kolář.

Akci uspořádala Lékařská fakulta UP ve spolupráci s Nadačním fondem Pro srdce Hané a Fakultou tělesné kultury UP. -map-, foto -mo-

Skutečné geologii naučí geologa až práce v terénu

■ Více než čtyřicet studentů Katedry geologie PŘF se 3. května zúčastnilo v rámci projektu „Okno do světa, první kroky do praxe“ semináře „Současná geologická praxe v tuzemsku i v zahraničí, který vedl předseda České asociace ložiskových geologů (ČALG) Ing. Mirko Vaněček, DrSc., a RNDr. Miroslav Raus, člen ČALG a ředitel Geo Vision.

Prof. Mirko Vaněček seznámil studenty s geologickými službami jak v České republice, tak i ve světě. Vyzdvihl význam těžby nerostných surovin pro ekonomiku států celého světa, kde je v současné době evidováno více než 2 200 ložisek, z toho se 730 nachází v těžbě. Co se týká území ČR, jedná se především o uhlí, ropu, zemní plyn, uran, zlato a wolfram. „Tomu také odpovídá spektrum soukromých a státních těžebních organizací, které geologickou praxi provádějí. Aktivní studenti v nich mohou žádat o zaměstnání nebo studentskou praxi,“ doporučil prof. Vaněček, který se mj. významně podílel na geologickém průzkumu v oblasti těžby mědi a zlata v Ázerbájdžánu. V této souvislosti studentům přiblížil systém geologické strategie, kterou se řídí každý seriózní výzkum. Jedná se především o business plán, na jehož základě je osloven investor.

Cílem prezentace RNDr. Miroslava Rause (na snímku) bylo seznámit studenty s praktickým geologickým průzkumem, který společně s týmem dalších geologů a odborníků provádějí v lokalitě Kutná Hora. Podrobně se studenty prošel všechny náležitosti průzkumu prováděného na území ČR, včetně legislativy, povinné dokumentace, sběru dat až po úskalí závěrečné zprávy a doložení povinné fotodokumentace.

V závěrečné diskusi padaly dotazy studentů především na uplatnění v praxi, informace a kontakty na jednotlivá sdružení, firmy a podniky jak v České republice, tak i v těžebních lokalitách v rámci celého světa.

Iva Ruskovská, foto archiv projektu (Více o projektu na www.prf.upol.cz/okno-do-sveta-prvni-kroky-do-praxe/.)

Fakulty mohou soutěžit v dárcovství krve

Transfuzní oddělení Fakultní nemocnice Olomouc ve spolupráci s Univerzitou Palackého vyhlásují první ročník soutěže o nejlepší fakultu UP v bezpříspěvkovém dárcovství krve. Po akci „Daruj krev s rektorem“ jde o další ukázkou toho, že naše univerzita podporuje bezpříspěvkové dárcovství krve dlouhodobě. Soutěž probíhá **od 1. března do 31. října** a zapojit se do ní mohou všichni vhodní dárci z řad studentek a studentů osmi fakult UP. Na výherce budou čekat například dva notebooky Sony VAIO, dárkový poukaz na večeri, dárkové poukazy na vyhlídkové lety aj. Podrobné informace najdete na www.zurnal.upol.cz.

MusicOlomouc počtvrté aneb V Olomouci vzniká tradice „netradiční“ hudby

■ Když se v roce 2009 objevil na kulturní mapě střední Moravy nový hudební festival, navíc cíleně zaměřený na sofistikovanou (a tedy nepřilíživě početnou) a poměrně úzce vyhraněnou posluchačskou základnu, nikdo (a to včetně organizátorů) příliš netušil, jak to všechno dopadne. Uběhly čtyři roky a z festivalu MusicOlomouc se pomalu, ale jistě stává stabilní a ceněná akce, která již pravidelně na jaře obohacuje kulturní život mírně ospalé středomoravské metropole. Navíc svým programovým zaměřením na soudobou hudbu zdravě provokuje místní hudební konzervativce a bourá hranice provinčnosti města, které by si (už jenom vzhledem ke své slavné minulosti) zasloužilo takovýchto impulsů co nejvíce. Olomouci zkrátka kontakt se světem v umělecké sféře sluší a značka MusicOlomouc této věci značně napomáhá.

Zahajovací koncert letošního ročníku se nesl v duchu third stream music. Jeho protagonisté totiž byli umělci z pražské „hybridní“ (tedy na oficiální i nonartifciální hudbu zaměřené) Konzervatoře Jaroslava Ježka. Jako skladatelé i interpreti se představili dva významní pražští jazzoví klavíristé Karel Růžička a Milan Svoboda. Jejich skladby, rytmicky náročné na souhru, ovšem poněkud utrpěly ne úplně vhodnou akustikou konviktské Kaple Božího Těla. Dále zazněly skladby Michala Worka a Michala Macourka. Jejich kompozičně vyzrálé opusy zase narazily na interpretační strop komorního orchestru Archion Plus.

Druhý a třetí festivalový večer přinesl excelentní interpretační výkony, navíc v obou případech ve velmi náročném sólovém formátu. Klarinetista Karel Dohnal dokázal udržet diváckou pozornost svěží interpretací náročného Stockhausenova Harlekýna za využití autorem předepsaných divadelních kreačí. Podobně strhující byl i sólový recitál fagotisty Václava Vonáška, který udivoval technickými a témbrovými možnostmi jinak spíše tradičního orchestrálního nástroje.

Horlivý celoživotní propagátor soudobé hudby Petr Kotík se představil v Redutě jako dirigent, skladatel, flétnista i zasvěcený moderátor v koncertu věnovanému dvojitému výročí amerického avantgardisty Johna Cage. Kotíkem řízená Ostravská banda uvedla vedle Cageova Koncertu pro orchestr i skladby dalších autorů (M. Smolka, C. Wolff, A. Lucier ad.), které posluchači můžou

znát též z festivalu Ostravské dny. Byl to s jistotou nejexperimentálnější laděný večer celého festivalu. Sálem Reduty zněla hudba specifická jak po sónické, kinetické, tak i tektonické stránce.

Festivalový cyklus uzavřelo vystoupení špičkové vokální formace Martinů Voices pod vedením sbormistra Lukáše Vasilka (na snímku). V tomto případě byla volba koncertního prostředí (opět Kaple Božího Těla) více nežli vhodná. Jednotlivé hlasy byly srozumitelné a krásně se v prostředí kaple nesly. Smíšený komorní sbor uvedl v nadšeně přijatém vystoupení vedle skladeb Estonce Veljo Tormise a Jana Nováka též premiéru Jana Vičara a jazzem ovlivněné skladby vokálního virtuóza Bobby McFerrina.

Festival MusicOlomouc má příští rok před sebou malé jubileum, přejme mu tedy do vínku jen to nejlepší.

Jan Přibil, foto Marek Otava

Hostem úvodního MediCafé byl děkan Lékařské fakulty UP

■ Ve čtvrtek 10. května představila svou nejnovější aktivitu olomoucká pobočka organizace studentů medicíny IFMSA: v příjemném prostředí Café Na Zábradlí v ulici 28. října se konalo první „MediCafé. O problematice bakteriální rezistence vůči antibiotikům se studenti hovořil prof. Milan Kolář, Ph.D., děkan LF (viz foto).

Cílem projektu MediCafé je srozumitelně seznamovat s výsledky vědecko-výzkumné práce předních odborníků a zprostředkovat mezi nimi a širší veřejností vzájemně inspirující dialog.

Druhé MediCafé bylo připraveno na 16. května, kdy do olomoucké kavárny přijal pozvání prof. Miroslav Strnad, CSc., vedoucí Laboratoře růstových regulatorů PŘF UP. -mav-, foto-mo-

STRUČNĚ

■ Příznivce německého jazyka zvala Katedra německého jazyka PdF UP 3. května do olomoucké kavárny Amadeus, kde bylo připraveno **autorské čtení** úspěšné německé autorky kriminálních románů Friederike Schmöe. ■ Problematice nebezpečných komunikačních jevů, spojených s užíváním internetu a mobilních technologií, se věnovala konference **Rizika internetové komunikace**, která se uskutečnila 10. května v kině Metropol pod záštitou děkanky PdF a ministra vnitra ČR. ■ Ve stejný den uspořádaly Katedra politologie a evropských studií spolu s Katedrou aplikované lingvistiky FF a Eurocentrem Olomouc besedu na téma **Český euroskepticismus a jeho vnímání v Evropě**. Její účastníci měli možnost diskutovat mj. s bývalou europoslankyní Ing. Janou Bobošíkovou (viz foto). -mav-, foto-mo-

Co přineslo tradiční olomoucké setkání patologů, molekulárních patologů a histologických laborantů?

■ V prostorách Regionálního centra Olomouc a Lékařské fakulty UP se ve dnech 27.–28. dubna konalo již tradiční setkání odborníků z oblasti molekulární patologie a histochemie s histopatologií a laboratny. Společně zde proběhly 8. sympóziem a workshop molekulární patologie a histo(cyto)chemie, 98. olomoucký diagnostický seminář Společnosti českých patologů a české sekce International Academy of Pathology a 4. olomoucká konference histologických laborantů.

Stalo se již dobrým zvykem přivítat v hanácké metropoli účastníky sympózia a workshopu molekulární patologie a histochemie. Ani letošní poslední dubnový týden tomu nebylo jinak. Do Olomouce se sjeli tuzemští a zahra-

niční odborníci, aby zde rokovali o nejnovějších trendech v těchto oblastech. Zahraniční hosté referovali o zapojení EBV u velkobuněčných B-lymfomů (prof. Murray, Birmingham), o nových terapeutických strategiích nádorů prostaty (Dr. Santer, Innsbruck), mutační analýze gastrointestinálních tumorů (Dr. Lasabová, Martin) a úloze poškození DNA na vznik nádorů (prof. Bartek, Copenhagen). Tuzemští přednášející se ve svých vystoupeních zabývali stromálními fibroblasty u nádorů (prof. Smetana, Praha), úloze personalizované medicíny v pa-

tologii (prof. Kodet/Praha), vývojovým aspektem dentice (Dr. Hovořáková, Praha), Lynchovu syndromu (Dr. Kurfürstová, Praha), genetiky a genomiky v kardiopatologii (prof. Petřek, Olomouc), růstově-diferenčním faktoru-15 u nádorů (Dr. Souček, Brno), strukturálních změnách placenty u diabetiků (Dr. Jirkovská, Praha) a významu PPAR γ u nádorů kolorekta (Dr. Straková, Brno).

Vedle těchto přednášek probíhaly paralelně satelitní sekce sympózia. Na sklíčkovém diagnostickém semináři byly prezentovány zajímavé a vzácné nálezy nádorových i nenádorových onemocnění a v rámci sekce histologických laborantů byly přednášky zaměřeny na poznatky z praxe histologických laboratoří. Součástí setkání byla posterová sekce, na které bylo prezentováno 18 sdělení z různých oborů experimentální i klinické patologie.

Sobotní program zaštila firma Roche Diagnostics se svým monotematickým blokem věnovaným nejnovějším přístupům v sekvenování biologických vzorků.

Na závěr je třeba dodat, že se ze setkání stala příjemná tradice, kterou je třeba udržovat nejen z důvodu propagace Lékařské fakulty, potažmo Univerzity Palackého, ale i Olomouce jako jednoho z center vědy a vzdělanosti v České republice.

Ing. Ivo Überall, Ph.D., foto archiv setkání

Němečtí absolventi Lékařské fakulty UP...

a jsem hrdý, že jste absolventi Univerzity Palackého, řekl prof. Milan Kolář, děkan LF ve Velké posluchárně TÚ. „Pro nás je to výjimečná a v podstatě unikátní příležitost. Tito absolventi návštěvu své alma mater sami iniciovali i zorganizovali. Měli jsme možnost ukázat jim i novou budovu Teoretických ústavů, která bude otevřena letos v září. Navštívili jsme s nimi i právě budovaný Ústav molekulární a translační medicíny, I. interní kliniku, Rektorát UP i jeho zahrady. Jsou to úžasní lékaři, kteří tady studovali v českém jazyce, což nebylo vůbec jednoduché, a kteří si tento jazyk i po padesáti letech pamatují,“ sdělila Žurnálu UP doc. Ivana Oborná, proděkanka pro zahraniční vztahy a anglické programy na LF UP.

První nápad vypravit se do Olomouce vznikl loni, když se tito bývalí studenti LF UP sešli díky jedné spolužačce Irmhild Ebenhan v Německu. „Kontakty na spolužáky jsem vyhledala díky internetu a v roce 2011, na prvním srazu po padesáti letech v Německu, jsme se dohodli, že se následující rok potkáme na Univerzitě Palackého,“ řekla MUDr. Irmhild Ebenhan před nástěnkou, na níž zpozorovala důvěrně známou osobnost. „To je prof. Josef Zrzavý, náš profesor na anatomii! Byl přísný, ale velmi dobrý,“ vzpomíná dnes německá lékařka Irmhild Ebenhan. Jeden z jejích dřívějších spolužáků pak ve Velké posluchárně TÚ shrnul: „Byli jsme zde dva roky a nejen na této fakultě, ale i v tomto městě jsme se cítili velmi dobře. Než jsme do Olomouce jako studenti přijeli, nevěděli jsme, že vůbec existuje. Nyní víme, že je to jedno z nejhezčích měst na světě. Dřívější zkušenosti dnes vidíme

zcela jinýma očima. Moc vám děkujeme za to, co jste pro nás udělali tehdy, moc děkujeme za to, co pro nás v těchto dvou krásných dnech děláte nyní,“ dodal závěrem.

Milada Hronová, foto Marek Otava, ilustrační foto archiv LF

Východoněmečtí studenti absolvovali v Olomouci v letech 1961–1962 tzv. preklinické obory

Prof. Vladimíra Dvořáková představila v Olomouci svou knihu

■ Societas cognitorum/Sdružení profesorů FF UP, Knihkupectví Euromedia Olomouc a Katedra historie FF zvaly 3. května do učebny Auditorium maximum Uměleckého centra UP k představení knihy prof. Vladimíry Dvořákové, CSc., „Rozkládání státu“. Nová publikace vedoucí Katedry politikologie na Fakultě mezinárodních vztahů VŠE v Praze hledá odpověď na otázky, které si klade veřejnost – co se děje v této zemi, proč se tomu tak děje a zda existují nějaká východiska. V sérii krátkých textů pojmenovává nešvary bující ve společnosti, hledá jejich kořeny a podstatu. Podrobně se zabývá politickou kulturou a fungováním státu. Text oživují četné příklady z poslední doby. Kniha je určena širšímu publiku a měla by přispět k posílení kritického myšlení a zvýšení zájmu o věci veřejné.

Prof. Vladimíra Dvořáková patří mezi zakladatelské osobnosti české politikologie po roce 1989. Usiluje rovněž o oslovení širší veřejnosti popularizací odborných textů, aktivně působí při dalším vzdělávání učitelů občanské výchovy a základů společenských věd. Je předsedkyní Akreditační komise, zároveň vede jednu pracovní skupinu Akreditační komise pro sociální vědy. V roce 2009 jí redakce Listy udělila cenu Pelikán za zásluhu o politickou kulturu a občanský dialog.

Olomoucké setkání se uskutečnilo za účasti autorky v rámci seminář Osobnosti české historiografie, programem provázel prof. Ivo Barteček.

-mav-, foto -mo-

Výsledky ankety Lékař roku 2011: dva ocenění jsou absolventy UP

■ Bývalí studenti Lékařské fakulty UP MUDr. Peter Kultan a MUDr. Dalibor Stoszek se stali Lékaři roku 2011. Rozhodla o tom anketa, pořádaná Uníí pacientů v České republice, občanským sdružením, které čítá zhruba patnáct tisíc členů.

MUDr. Peter Kultan z Karvinské hornické nemocnice se zaměřuje na vnitřní lékařství, specializuje se na gastroenterologii, endoskopii, screening kolorektálního karcinomu a hematologii. V Karvinské hornické nemocnici pracuje od roku 2008 jako vedoucí lékař endoskopie a lékař interní a nutriční ambulance. Od roku 2006 je také lékařem rychlé záchranné pomoci. V anketě Lékař roku 2011 zvítězil v kategorii lékař – specialista. Podobné ocenění získal MUDr. Peter Kultan už v roce 2010, když se stal nejlepším lékařem v rámci nemocnice.

Druhý oceněný absolvent olomoucké Lékařské fakulty MUDr. Dalibor Stoszek je praktickým lékařem pro dospělé a působí také ve Zdravotnické záchranné službě Královéhradeckého kraje Posádky RLP, RV (Randez – Vous) a Letecké záchranné službě.

Anketa Lékař roku, pořádaná Uníí pacientů ČR, proběhla v České republice již po čtvrté.

-map-

„Mladá generace bude muset čelit důsledkům naší dnešní netečnosti,“ říká doc. Pavel Nováček

Jedním z nejskloňovanějších společenských témat posledních let se stalo bezesporu globální oteplování a s ním spojený pojem „udržitelný rozvoj“. Právě takový titul nese i kniha docenta Pavla Nováčka, dlouholetého vedoucího Katedry rozvojových studií, který se pro Žurnál UP zamyslel nad tím, nakolik je vlastně udržitelný rozvoj možný a zda není na čase zavelet k „udržitelnému ústupu“.

Mnoho lidí vnímá globální oteplování jako novodobé náboženství. Ve skutečnosti jeho existenci nebo obecně fakt, že se země otepluje, nikdo nezpochybňuje, hlavní spory se vedou o to, zda na ně má vliv člověk, případně do jaké míry. Na kterou stranu se přikláníte vy?

Především se domnívám, že sami pořádně nevíme, co je tou hlavní příčinou. Je dost možné, že se na tom podílí přírodní vlivy, například měnící se intenzita slunečního záření. Osobně jsem přesvědčen, že svou „zásluhu“ má i člověk. Vyplyvá to celkem logicky z toho, že jedním ze skleníkových plynů je oxid uhličitý, který produkujeme spalováním fosilních paliv. A fosilní paliva se zde vytvářela a ukládala desítky milionů let, přičemž my dostaneme uhlík zpátky do ovzduší, řekněme, od počátku průmyslové revoluce, za tři sta let. Je pro mě tedy celkem jasné, že se na oteplování podílí i člověk, i když míru tohoto podílu nedokážu procentuálně vyjádřit.

Myslíte si, že existence určitých flexibilních mechanismů, například emisních povolenek, které dovolují státům obchodovat s emisemi, mohou být dobrými prostředky, jak dosáhnout změny?

Myslím, že tohle je právě velmi deformované různými lobbyistickými tlaky a že v současné době to pravděpodobně může udělat více škody než užítku, protože povolenky znečišťovatelé často získávají zadarmo. Že na tom někdo vydělá milióny či miliardy, je naprosto kontraproduktivní. Tento systém povolenek, který má původ ve Spojených státech, fungoval velmi dobře v 70. letech 20. století v souvislosti s produkcí oxidu siřičitého a s ním spojených kyselých dešťů. Situace s povolenkami oxidu uhličitého je složitější, protože jednáme v mezinárodním měřítku. Samozřejmě je dobré snažit se mechanismus emisních povolenek využít, ale v takovém provedení, jak to funguje například v České republice, to není šťastné řešení.

Jaký dopad to může mít na chudé státy, do kterých se výroba na základě překročení množství povolených emisí přesouvá?

Ted' přesně nevím, nakolik se do chudých států výroba opravdu přemísťuje. Samozřejmě to tak může být, protože některé státy nemají přísné environmentální limity. Tady je ale potřeba doplnit ještě dvě věci. Ta úplně nejpodstatnější je, že my jako zástupci rozvinutých zemí jsme zbohatli, zjednodušeně řečeno industrializací, která byla založená na spalování fosilních paliv. Naproti tomu rozvojové země zatím spálily a vyprodukovaly oxidu uhličitého velmi málo. Musíme tedy přiznat, že historické rozdělení emisí oxidu uhličitého je velmi nespravedlivé. Znečišťováním jsme zbohatli a nyní se v tom druhém snažíme bránit, protože na pokračující produkci emisí doplatíme všichni. A přimlouval bych se, ač to bude pro mezinárodní společenství těžko přijatelné, abychom platili něja-

ké kompenzace za to, že my jsme historicky mohli produkovat velké množství CO₂, a chudé země už tu možnost mít nebudou, resp. neměly by mít. Na druhou stranu je jasné, že silné, ambiciózní a industrializující se státy, jako jsou například Čína, Indie, Brazílie či JAR, limity spalování ignorují a ignorovat je s největší pravděpodobností nadále budou. Čína vám řekne, že chce nejprve zbohatnout, a až potom se bude bavit o nějakých limitech. Svět je proto tak trochu v pasti, protože my máme v podstatě máslo na hlavě. Nemůžeme se stavět do role mentorů. Jenže kdyby naši cestu industriálního rozvoje následovaly byt i jen Čína a Indie, jsou to dvě a půl miliardy obyvatel, a to nemůže dopadnout dobře.

Lze vůbec dosáhnout konsenzu v oblastech, kde hraje primární roli politika a ekonomické zájmy?

Je potřeba se o to snažit. Klidně se může stát, že zjistíme, že mezinárodní společenství na to nemá schopnosti nebo spíše vůli a odhodlání. V tom případě je naprosto legitimní bavit se o tom, s čím přišel James Lovelock, o tzv. udržitelném ústupu, stejně jako se bavíme o udržitelném rozvoji. Udržitelný rozvoj se může ukázat nad naše síly, pak tedy zachraňme, co se dá a usilujme o „udržitelný ústup“. Ani to se nemusí podařit, jenže pak už by asi zbývalo jen projít bolestným obdobím anarchie, chaosu a rozvratu. Nikdo netuší, jak dlouhé a jak těžké by toto období bylo. Neříkám, že to tak neodvratně dopadne, ale stát se to může.

Považujete některá opatření v rámci „zelené politiky“ za extrémní? Jak se například díváte na problematiku biopaliv, jejichž výroba může být v konečném důsledku velmi nešetrná k životnímu prostředí?

Biopaliva jsou v principu dobrá, ale stejně jako vše ostatní mohou být zneužitá. V Evropě se před několika lety pěstovala biopaliva, do jejichž produkce jsme prostřednictvím fosilních paliv museli vkládat více energie, než jsme z nich získali a energetická návratnost byla záporná. Stejně tak není dobré v některých rozvojových zemích převést většinu pozemků na pěstování biopaliv. Když to zjednoduším, tak například v Brazílii jsou zemědělci motivováni pěstovat ve velkém cukrovou třtinu na ethanol, který se využívá jako palivo v automobilech. Jenže domorodci pak nemají dostatek půdy na to, aby si vyprodukovali vlastní potraviny. Nebo například v Africe dochází k tomu, že některé mimoafrické státy a nadnárodní společnosti skupují pozemky v řádech tisíců kilometrů čtverečních a pěstují tam biopaliva na vývoz. Místní pastevci nebo zemědělci pak o půdu, na které po staletí žili a hospodařili, přijdou, protože nejsou schopni doložit své vlastnictví. Nefunguje tam totiž to, čemu my říkáme katastr nemovitostí. Ale obecně lze říci, že biopaliva jsou dobrá, protože se v nich koncentruje sluneční energie na biomasu, kterou my následně můžeme využít.

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.,

vedoucí Katedry rozvojových studií PřF UP. Ve své pedagogické a vědecké činnosti se zaměřuje na globální environmentální problémy, principy udržitelného rozvoje, prognostiku a rozvojová studia. Od roku 1998 je členem řídicího výboru Millennium Project, Washington, DC. Byl členem Správní rady Agentury rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, předsedou Akademického senátu UP, a také městským zastupitelem. V letech 1996–2007 působil na pozici ředitele Centra interdisciplinárních studií UP.

Nová smlouva o klimatu z jihoafrického Durbanu, nástupce Kjótského protokolu, jehož platnost měla v letošním roce skončit, má podle předpokladů vstoupit v platnost až v roce 2020. Jak vnímáte to, že ačkoli byla nakonec platnost Kjótského protokolu o pět let prodloužena, máme před sebou několik let jakési nečinnosti, během kterých budou stanovené kritické limity zcela jistě překročeny? Není to vzhledem k aktuálnosti problému trochu paradoxní?

Ono bylo už dlouho zřejmé, že Kjótský protokol splněn nebude a že ho neaplní dokonce ani státy původní evropské patnáctky. Ty jsou schopny jej splnit jen díky novým členským zemím Evropské unie, jako je Česká republika, která po změně pádu komunistického režimu zmodernizovala postupně výrobní technologie a emise oxidů uhlíku klesly o 24 %, emise oxidů síry dokonce o více než 90 %. Dnes mimooxid ní má emise CO₂ opět mírně narůstají. Z mého pohledu byl velkým malérem summit o klimatu v Kodani v roce 2009, kde se svět nedohodl takřka na ničem. Mnou oblíbený a již zmiňovaný James Lovelock okomentoval neúspěch jednaní lapidárně: „Lidstvo prostě není pomoci.“ Konferenci v Durbanu vnímám jako pokračování této cesty, kdy jsme si plnění limitů prodloužili a máme tak pět let na to, abychom nic nedělali. Myslím, že je opravdu bolestné, jak se člověk 21. století chová neprozíravě. Moje skepse pramení také z toho, že i kdyby se nakrásně domluvily na plnění limitů například skandinávské státy nebo celá Evropská unie, pořád jsme ve světovém měřítku příliš malí hráči. Dost možná tak jedna z největších výzev pro mladou generaci je to, že bude muset čelit přímým důsledkům naší dnešní netečnosti, a to nebude nic veselého. Celý proces klimatických změn a jeho důsledků může být podstatně rychlejší, než si dnes připouštíme. Když se bude oteplovat, bude tát permafrost (většně zmrzlá půda v arktických oblastech). To způsobí uvolňování obrovského množství metanu, který je jedenadvacetkrát účinnějším skleníkovým plynem než oxid uhličitý. V podstatě hrajeme ruskou ruletu.

Jako vedoucí Katedry rozvojových studií se intenzivně věnujete rozvojové problematice. Můžete říci, jestli existuje nějaká spojitost mezi klimatickými změnami a rozvojem, chudými zeměmi? Případně jaké dopady by tyto změny chudým zemím přinesly?

Dokončení na str. 5

Pavel Nováček: Udržitelný rozvoj. Vydavatelství UP, 2. vydání, 2011

Výsledky výzkumu Centra prevence rizikové virtuální komunikace UP S kyberšikanou se potkává skoro 60 % českých teenagerů

V těchto dnech zveřejňovaná monografie Centra prevence rizikové virtuální komunikace UP odhaluje nové skutečnosti ohledně chování českých dětí na internetu. Z publikovaného výzkumu vyplývá, že s některou z forem či projevů kyberšikany se setkalo 56,53 % českých dětí v roli obětí.

Od 21. dubna si zájemci mohou na www.e-bezpeci.cz stáhnout výzkumnou zprávu Nebezpečí internetové komunikace III, jež shrnuje výsledky již 3. ročníku celorepublikového výzkumu zaměřeného na výskyt rizikového chování spojeného s informačními a komunikačními technologiemi – zejména internetem – v populaci českých dětí. Mezi jevy monitorované výzkumem patří například kyberšikana, sexting nebo sdílení osobních údajů v prostředí internetu. Výzkumné šetření probíhalo na konci loňského roku a zapojilo se do něj celkem 10 830 respondentů ve věku 11–17 let.

Výzkum ukázal, že s některou z forem či projevů kyberšikany se setkalo 56,53 % českých dětí. Nejčastěji se staly obětmi ponižování, urážení a ztrapňování (verbální agrese). Tyto formy agrese zažilo více jak 31 % respondentů. O necelých 10 % méně se pak v roli obětí setkalo s kyberšikanou prostřednictvím mobilních telefonů, kdy je útočník obtěžoval prozváněním. Mnoho dětí si také prožilo ponižování a ztrapňování šířením fotografie. Nejčastěji byly ke kyberšikaně využity sociální sítě (40,45 % případů), dále SMS (27,68 %) a instant messenger jako jsou ICQ nebo Skype (24,35 %).

Děti ve věku 11–17 let však nejsou jen obětmi kyberšikany, ale mnoho z nich se na ní podílí. 9,59 % dotázaných se přiznalo, že se dopustili

ponižování, urážení a zesměšňování vyhlédnuté oběti na internetu (nejvíce pak na sociálních sítích). Teenageři si vyzkoušeli i útok na elektronický účet, kam se jich bez svolení majitele přihlásila přibližně čtvrtina (25,02 %) a 10,19 % cizí účet zneužilo k tomu, aby jeho majitele dostali do problémů.

Pro Centrum prevence rizikové virtuální komunikace UP bylo velmi důležité v rámci výzkumu také zjistit, u koho by děti v případě, že se stanou obětmi kyberšikany, hledaly pomoc a zda jsou vůbec ochotné dospělou osobou s prosbou o pomoc kontaktovat. Bohužel 16,73 % dětí uvedlo, že by se s žádným projevem kyberšikany nesvěřilo rodičům (učitelům pak ještě mnohem méně – 27,16 %).

Stane-li se však obětí kyberšikany dítě, je velmi důležité, aby o situaci informovalo dospělého člověka. Kyberšikana je většinou spojená s psychickým týráním obětí, které není snadné poznat (na rozdíl od modřin, jež mohou doprovázet fyzickou šikanu). Oběti kyberšikany jsou často uzavřené do sebe a nekomunikují o problémech s okolím. Na řešení svých problémů tak zůstávají mnohdy sami, což může vést k tomu, že situaci nezvládnou – z nejznámějších případů si můžeme připomenout případ Anny Halman, studentky polského gymnázia v Gdaňsku, která v důsledku kyberšikany spáchala sebevraždu. -ev-

Mladá generace bude muset čelit...

K těm dopadům dojde, ale u jednotlivých států se budou pochopitelně lišit. Některé rozvojové země na to doplatí podstatně více než řada rozvinutých zemí. Například lidem v Bangladéši či na některých tichomořských ostrovech jde doslova o domov, o to, že se budou muset vystěhovat někam jinam. Obávám se ještě jedné věci, ke které může velmi snadno dojít, že prostředky, které jdou na tzv. rozvojovou spolupráci, mohou být přeměřovány na boj s klimatickými změnami. To potom může vést k tomu, že rozvojové země „ostrouhají“, ať už se jedná o vzdělávání, zdravotnictví, projekty na ochranu životního prostředí a celou řadu jiných oblastí.

Dokázal byste obecně predikovat, jaký vliv by mohly mít klimatické změny na společnost?

Především jsem přesvědčen, že se musíme naučit žít ve velké míře nejistoty a jednat podle principu předběžné opatrnosti. Je celkem jedno, jestli jsou klimatické změny přírodního nebo antropogenního původu či nějakým jejich mixem, ten mechanismus už je nastartovaný a dochází k různým anomálním klimatickým jevům. Můžete si projít záznamy velkých pojišťovacích společností, které dokládají nárůst katastrofických jevů na základě toho, jaké náhrady za způsobenou škodu vyplácejí. Ovšem co se přesně stane, kde a kdy, je prakticky nepředvídatelné.

Dánsko, které se ujalo začátkem letošního roku předsednictví EU, přišlo se zajímavým plánem, jak ušetřit jednak finance a zároveň

veš životní prostředí – namísto balených vod bude na zasedáních podávat kohoutkovou vodu v karafách. Není podle vás škoda, že takové nápady přicházejí až v momentech finanční tísně?

To asi vychází z naší přirozenosti, že jsme plýtvaví, dokud si to můžeme dovolit. Na jednu stranu lze říci, že takové drobnosti nás nezachrání, ale na druhou stranu budme vědci za každý projev dobré vůle. Naprostým symbolem plýtvavosti, až zvrácenosti, je pro mě balená voda francouzské značky Evian. Zvrácenost vidím v tom, že se stalo módou podávat na reprezentativních akcích tuto balenou vodu, která se vozí napříč kontinenty.

Vaše kniha má název Udržitelný rozvoj. Můžete stručně charakterizovat, co pro vás udržitelný rozvoj znamená, případně co vy sám pro takovýto rozvoj děláte?

Na to vám odpovím spíše obecně. Udržitelný rozvoj je pokus, v blízké budoucnosti uvidíme nakolik úspěšný, abychom žili způsobem, který umožní budoucím generacím rozvíjet svůj tvůrčí potenciál alespoň za obdobných podmínek, jaké byly dopřány nám. Mám na mysli například dostupnost surovinových a energetických zdrojů. Co se týče mne osobně, tak se snažím například nejednat zbytečně autem, když nemusím. Dům vytápíme dřevem, ne elektřinou či plynem. Na druhou stranu zase poměrně dost cestuji letadlem a moje tzv. ekologická stopa tedy rozhodně nebude patřit mezi nejmenší.

Helena Vavrdová, foto archiv doc. Nováčka

PraGraM

aneb Právní gramotnost v medicíně

Současná doba klade stále větší požadavky na lékaře, a to nejen po stránce odborné. Lékaře je samozřejmě vzdělávat v oblasti medicíny, ale s ohledem na požadavky doby také v oblasti právní a ekonomické, a to už v pregraduální přípravě. Na tento požadavek reaguje projekt „PraGraM aneb Právní gramotnost v medicíně“, reg. číslo CZ.1.07/2.2.00/28.0152. Ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky Lékařské fakulty UP. Projekt je realizován v rámci OP VK, prioritní osa 7.2 Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj, a je spolufinancován ESF a státním rozpočtem ČR. Odborným garantem projektu je doc. Kateřina Ivanová, Ph.D., a odborným vedoucím projektu je PhDr. Miloslav Klugar, Ph.D. Projekt bude realizován v době od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014.

Projekt PraGraM má tři základní cíle – pilotní ověření tří nových vzdělávacích bloků, jejichž náplní je právně-medická problematika, a které by se v budoucnu transformovaly na tři volně volitelné předměty na LF UP, dále realizace workshopů domácích i zahraničních, kde se protne svět medicíny a práva, a konečný výstup v podobě monografie „Právo v lékařské praxi“.

Vzdělávací blok „Právní propedeutika“ se skládá ze tří modulů: „Vymezení základních pojmů“ (garant JUDr. Petra Jakešová, Ph.D.), „Vztah práva a ekonomiky při výkonu lékařského povolání“ (Ing. Jaroslav Zlámal, Ph.D.) a „Správní právo a veřejná správa ve vztahu k výkonu lékařské profese“ (JUDr. Marie Mazánková).

Vzdělávací blok „Právní vztah lékaře a pacient“ se skládá z modulů „Občanské právo ve vztahu k výkonu lékařského povolání“ (garant JUDr. Ing. Lukáš Prudil, Ph.D.), „Rodinné právo ve vztahu k výkonu lékařské profese“ (prof. Milana Hrušáková, CSc.) a „Trestní právo ve vztahu k výkonu lékařské profese“ (doc. Svatopluk Loyka, CSc.).

Vzdělávací blok „Postavení lékaře v právním systému“ se skládá z modulů „Pracovní právo ve vztahu k výkonu lékařské profese“ (garant Ing. Jaroslav Zlámal, Ph.D.), „Právní aspekty lékařského vzdělávání“ (Mgr. Eva Prošková) a „Právo v sociální oblasti ve vztahu k výkonu lékařské profese“ (JUDr. Marie Mazánková).

Kromě přímé kontaktní výuky je zařazena také výuka formou e-learningu a inovativní forma výuky prostřednictvím interaktivních pracovních sešitů. Medici budou řešit konkrétní kazuistiky z oblasti práva a medicíny, a budou se tak podílet na inscenovaných soudních sporech. Spolupracující experti – lékaři, budou diskutovat dilematické otázky a případy, kdy v jejich praxi došlo ke střetu medicíny a práva, problematice komunikaci mezi lékařem a pacientem, popř. jeho rodinným příslušníkem. Jak se dále případ vyvíjel, jak byl řešen, budou komentovat přítomní právníci, soudci, státní zástupci a ekonomové.

Na začátku dubna proběhl na půdě Ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky v rámci projektu PraGraM první Andragogický a expertní workshop za přítomnosti výše uvedených odborníků, ke kterým se přidali specialisté z oblasti andragogiky a medicíny. Workshop zahájil prof. Dušan Šimek, CSc., přednáškou o problematice vzdělávání dospělých. Druhá část workshopu byla věnována moderované debatě o vymezení jednotlivých vzdělávacích modulů a aktuálních změnách v právně-medické oblasti. Každý garant seznámil přítomné s obsahem a rozsahem své problematiky. Debata byla přínosná pro všechny zúčastněné i pro realizaci projektu.

Podrobné informace na www.usl.upol.cz/program.

-jk-

Pátý boj o vavřínový věnec římských právníků

V průběhu měsíce dubna se na Právnické fakultě UP konal již 5. ročník soutěže v římském právu. Jedná se o aktivitu studentské organizace ELSA podpořenou odbornou garancí vyučujících římského práva. Soutěž sestává ze tří kol, v nichž se vyřazovací metodou z velkého počtu přihlášených týmů (letos jich bylo rekordních 29) vybírají studenti, kteří disponují nejvyšší mírou znalostí římského práva, schopností jeho aplikace a přesvědčivostí přednesu svých argumentů. V prvním kole řešili soutěžící písemně fragment z oblasti věcných práv, konkrétně práva vlastnického, v kole druhém z práva obligačního a v závěrečném, kde už byla nutná i ústní obhajoba, byl připraven k rozboru nejtěžší fragment z práva dědického.

Do finále, které se konalo 23. dubna, postoupily již jen dva týmy: dvoučlenný tým Martina Nováková + Matěj Flashka a tým, který pracoval svou přípravu na soutěž i k formální dokonalosti, neboť se dostavil na místo jednání v tógách a ověnčen zelenými věnci, mužské trio Jan Peřinka, Ondřej Horný a Martin Vlček (na snímku).

Úroveň ústní obhajoby právních názorů obou týmů byla až překvapivě vysoká a dává tušit, že členy těchto týmů ještě v budoucnosti uvidíme úspěšně soutěžit v moot courtech v jiných právních oborech. Jeden však musí být vítěz, a komise sestavená z vyučujících Petra Dostalika, Kamily Bubelové, Miroslava Frýdka a dvou vítězů loňského finále Tomáše Zimolky a Karla Volného se shodla na primátu studentů mužského tria. Tímto jim gratulujeme a na fotografii je představujeme širší akademické obci.

Vítězové i poražení získali kromě zápočtu z římského práva také hodnotné knižní ceny nejen z oblasti římského práva, ale i navazujících právních disciplín, aby mohli dále rozvíjet svůj právní zájem a um. Neboť prakticky ukázali, že „ius est ars boni et aequi“ (Právo je umění dobrého a spravedlivého; Ulpianus D 1. 1. 1. pr.).
JUDr. Kamila Bubelová, Ph.D.,
foto archiv soutěže

Program Bezpečnější internet (2009–2013): Výzva pro nezávislé odborníky

Cílem programu Bezpečnější internet je podpora bezpečného využití internetu a jiných komunikačních technologií, zejména pro děti a boj proti nelegálnímu obsahu internetu a nebezpečného chování jeho uživatelů.

Program vyhláší výzvy k předkládání žádostí a vybírá k financování projekty, které se zaměřují na vytvoření bezpečného online prostředí pro mladé lidi. Hlavním úkolem odborníků je asistence Evropské komisi v hodnocení předložených návrhů v rámci otevřené výzvy (technické, finanční, sociálně-ekonomické a obchodní hodnocení návrhů), pomoc Evropské komisi při kontrole jednotlivých projektů programu Bezpečnější internet a dohled nad předchozími projekty.

Více informací na <http://ec.europa.eu/saferinternet>.

Studenti UP opět oceněnou delegací – tentokrát na Broadwayi Univerzita se znovu zařadila mezi oceněné účastníky prestižních konferencí Modelu OSN

Teprve před třemi měsíci skupina studentů Katedry politologie a evropských studií FF UP absolvovala svou první letošní konferenci z cyklu National Model UN. Po měsících příprav a v tvrdé konkurenci téměř sedmi desítek předních světových univerzit olomoucká delegace, zastupující barvy Kolumbie, získala ocenění Distinguished Delegation, čímž se zařadila mezi třináct nejlepších univerzitních týmů. Na úspěch z francouzského summitu teď studenti UP navázali na největší světové konferenci svého druhu v New Yorku – s náročnějším zadáním a v mezinárodním obsazení. Uskutečnila se ve dnech 3.–7. dubna a za UP se jí letos účastnili studenti Ivana Častulíková a Juraj Kováč z Katedry politologie a evropských studií FF.

Studenti UP v tandemu s partnerskou Valdosta State University

Konference NMUN New York je s více než pěti tisíci účastníky a dvěma stovkami delegací vnímána jako zlatý standard mezinárodních institucionálních simulací. Univerzita Palackého je jedinou českou akademickou institucí, jež má

Smišený tým UP/VSU (zleva): Alexandra Fortes, Ivana Častulíková, Ryan Tyree Brown, Juraj Kováč

v současnosti možnost se tohoto projektu účastnit po boku vysokých škol z pěti kontinentů. Podobně jako v uplynulých letech i letos dostalo zapojení olomouckých studentů mezinárodní rozměr vytvořením společné delegace s partnerskou Valdosta State University (VSU) z amerického státu Georgia. Příprava podkladů probíhala ve smíšených dvojicích, kdy studenti z Česka své protějšky poprvé reálně potkali teprve v předvečer úvodního zasedání v New Yorku.

Příprava na konferenci ani tentokrát nebyla snadná. Množství času na studium a sestavení tzv. pozičních dokumentů, jež musí co nejvěrněji vystihovat politické cíle daného státu v určených oblastech, bylo tentokrát výrazně omezeno. Zvýšené nároky na delegáty navíc kladlo i přidělení země: Kolumbii vystřídala Nikaragua – středoamerická republika, nabízející jen minimum veřejně přístupných informačních zdrojů o svých postojích k tématům jako je trvale udržitelný rozvoj a mezinárodní obchod se zbraněmi. Právě tyto dva tematické okruhy přitom tvořily hlavní pracovní náplň olomouckých studentů na letošní konferenci.

Zisk ceny Distinguished Delegation zdrojem profesní zkušenosti

Simulovaná jednání institucí, v nichž měla UP své zástupce, probíhala čtyři dny za účasti 192 delegací. Dosažení použitelného kompromisu v takto kontroverzních oblastech, navíc při tak odlišných zahraničně politických postojích jednotlivých zemí, patří k největším výzvám podobných akcí. O to větším uznáním práce společné delegace je získání ceny Distinguished Delegation, kterou tým UP a VSU letos získal. Pro studenty ovšem newyorská konference znamená i mimořádně cennou osobní a profesní zkušenost, obohacenou o možnost konzultovat svou vlastní přípravu s diplomaty přidělené země přímo na půdě OSN. I společný tým z Olomouce a Valdosta dostal možnost nahlédnout do středoamerického politického zákulisí díky audienci v sídle stálého zastoupení Nikaraguy, kde studenty přijal velvyslanec Jaime Hermida Castillo. Zvláštní odměnou pro letošní účastníky

je pak šance, že jejich práce v rámci simulovaných komisí zanechá stopu i v reálné mezinárodní politice: výstupy jednání totiž budou předány příslušným orgánům OSN, jež se diskutovanými tématy právě zabývají.

Úspěšní nikoli poprvé

Na jednáních v hotelu Marriott Marquis, na křižovatce Broadwaye a sedmé avenue, olomoučtí studenti neslaví úspěch poprvé. Za čtyři roky svého zapojení v NMUN už ocenění Distinguished Delegation získali, a to v roce 2010. Od většího oceněných škol se přitom UP liší tím, že každý rok na tyto akce vysílá novou skupinu studentů. Naproti tomu řada zahraničních univerzit jde cestou vysoce specializovaných týmů, jež se podobných simulací účastní několikrát za semestr. Výsledky

Závěrečné jednání konference v sále Valného shromáždění OSN

z Francie a USA ovšem dokazují, že UP má mezi elitními akademickými institucemi své místo. Dvakrát oceněný tým studentů z letošního roku teď plánuje převzít výukovou část přípravy pro další ročník, a umožnit tak následující skupině zájemců účastnit se tohoto jedinečného programu v roli reprezentantů své univerzity i ČR.

Poděkování za zprostředkování této unikátní zkušenosti patří zejména děkanovi FF UP doc. Jiřímu Lachovi, M.A., Ph.D., a vedoucímu Katedry politologie a evropských studií doc. Tomáši Lebedovi, Ph.D., kteří i přes značné nároky na organizační zajištění podpořili účast studentů na letošních konferencích NMUN, a zasadili se tak o setrvání UP mezi světovou špičkou v oboru i v pozici důstojného reprezentanta České republiky v projektu, v němž i dnes desítky univerzit čekají na volné místo. Za vytrvalé úsilí a překonání řady překážek při organizaci NMUN pak patří díky Mgr. Markétě Židkové, M.A., Ph.D., která stála za zajištěním programu po celou dobu jeho krátké, ale úspěšné dosavadní historie na UP.

-jk-, foto archiv konference
(O předchozím úspěchu studentů UP ve francouzském Lille viz také Žurnál UP č. 17/21, 2. 3. 2012.)

Národní model OSN (NMUN) je unikátním projektem s tradicí sahající až do roku 1923. K jeho hlavním cílům se řadí snaha soustředit stovky vysokoškolských studentů z univerzit po celém světě v simulovaném jednání Organizace spojených národů, v němž jsou každoročně diskutována aktuální politická témata, na něž se studenti snaží hledat společné řešení. Tato studentská konference se pořádá každoročně v New Yorku a na různých místech ve světě.

V souvislosti s nástupem prof. Petra Fialy do funkce nového ministra školství, mládeže a tělovýchovy, jsme se děkana Filozofické fakulty UP doc. Jiřího Lacha zeptali:

Jak hodnotíte jmenování prof. Petra Fialy ministrem školství a co od něj očekáváte?

Doc. Jiří Lach, děkan FF UP: Je to jednoznačně vynikající zpráva. Prof. Fiala má především jako někdejší děkan a zvláště rektor jedné z největších vysokých škol i jako politolog mnohem větší rozhled, než tomu bylo především u posledního ministra. Za velmi nadějný považují zároveň fakt, že na osobě nového ministra se shodla koalice i opozice. Rezort školství dlouhodobě trpí absencí personální kontinuity vedení, bylo by proto ideální, kdyby prof. Fiala mohl svou funkci zastávat delší dobu, a třeba i za vlády sociální demokracie. Stabilita vedení MŠMT by mohla napomoci k žádoucí profesionalizaci ministerstva a ukončení nestability, kdy univerzitám a VVŠ scházejí partneři pro jednání včetně správy velkých evropských projektů a podobně.

Především však bude záviset na prioritách vlády, tj. jaký objem financí bude chtít investovat do vysokého školství, resp. do školství vůbec. Podle mého osobního názoru existují pouze dvě možnosti, které může nový ministr udělat, než přistoupí k případné realizaci reformy. Ta první spočívá v tom, že se mu podaří získat ze státního rozpočtu více financí. Velké iluze si ale nedělám – bude záležet na tom, nakolik bude vláda považovat tuto oblast za citlivou. Pokud se bude jako vždy chovat mocensky, peníze se přesunou tam, kde hrozí největší potíže. Na rozdíl třeba od zemědělců nebo pracovníků v dopravě může školství vládu potrápit veřejnými protesty jen v omezené míře.

Druhá věc je vytvoření nového způsobu dělby financí pro vysoké školství. Veřejné vysoké školy jsou na tom totiž špatně i z toho důvodu, že se paušálně krátí všem a ze strany ministerstva chybí odvaha rozhodnout, které školy jsou a které nejsou kvalitní (a upozorňují na to, že doposud předložené věčné záměry zákonů o finanční pomoci studentům a o VVŠ nejsou gruntem, na kterém by se o kvalitě dalo rozhodovat). Už nyní jsou sice některé finanční parametry nastaveny na základě tzv. kvality, je však třeba, aby byly využívány k vět-

ší diferenciaci financování mezi školami. Pro srovnání připomínám, že např. ve Velké Británii představuje uplatnění podobných parametrů rozdíly až desítky procent rozpočtu mezi univerzitami.

Dále je podle mého názoru nezbytné, aby vysoké školy měly k dispozici výhled financování na určité delší období, dejme tomu na pět let. Exekutivní univerzity a fakult například v současné době neznají přesnější podobu rozpočtu na příští rok, natož aby věděly, jaká bude situace v roce 2014 a letech dalších. Existují sice nějaké přibližné odhady krácení finančních prostředků, ale vláda by měla především jasně říci, zda je skutečně ochotna naplnit své vlastní vládní prohlášení, v němž tvrdí, že Česká republika má směřovat ke vzdělanostní společnosti. Pokud ano, pak je tedy nutné navýšit podíl HDP na financování veřejného školství. A je to také podle mého názoru jediná cesta. Pokud má ale současná praxe financování pokračovat, pak vláda musí říci, že nemá orientovat ambice vést stát ke vzdělanostní společnosti a že ji už vysoké školství a školství obecně nezajímá. Je mi jasné, že se i uvnitř naší univerzity mohou objevit názory, že se nejprve musí změnit zákon/y a přístup akademických pracovníků a vysokých škol vůbec a teprve posléze je možno navýšit rozpočty. To by vydalo na samostatný článek, ale v krátkosti lze tuto tezi označit za nepřijatelnou ze tří důvodů: 1. minimálně fakulty, pokud ne celé univerzity musí pod tíhou krácení rozpočtu dramaticky měnit staré zvyky; 2. nové zákonné návrhy upravující činnost VVŠ jsou nedopracované a v některých parametrech nebezpečné; 3. obecně platí, že takřka každý nový zákon z posledních let život a práci zkomplikuje.

Připravila -mav-, foto archiv OK

OHLÉDNUTÍ

Jazyk ve filmech „hluchých“ i zvukových na Katedře žurnalistiky

O tom, jakou cestu ušel film od svých němých začátků k dnešnímu všem dostupnému médiu a jakou roli v těchto proměnách sehrával jazyk, ukázal prof. Petr Mareš, CSc. (FF UK v Praze),

v přednášce Jazyk ve filmu. Co udělal s jazykem přechod od němého ke zvukové kinematografii, která proběhla 18. dubna v rámci interdisciplinárního cyklu „Aktuální otázky médií, kultury a komunikace“ pořádaného Katedrou žurnalistiky FF UP.

Jak profesor Mareš upozornil v úvodu, film na rozdíl od jiných umění/médií můžeme sledovat od jeho úplných počátků (byl nejrýchlejší ve vyvíjejícím médiem – za sto let se od prvních pokusů vyvinul do dnešní podoby). Filmy prvních tří dekád existence média byly spíše „hluché“ než němé – diváci sice neslyšeli dialogy na plátně

probíhající, projekce však byly doprovázeny slovy vypravěče („dryáčnicka“) a také hudbou. První filmy byly natolik krátké, že k jejich pochopení stačil hlavní titul, postupně se s prodlužující stopáží objevovaly ve filmech podtituly a nakonec mezitituly.

Vystřídání zvukového filmu za němý (1927) bylo zásadním zlomem ve vývoji tohoto média. Nejprve fungovala jakási hybridní forma – stále se jednalo o němé filmy, které však byly doplněny některými ruchy či hudbou, příp. byly domlouvány a dozpívány. Ve chvíli nástupu zvukového filmu, jak ho známe dnes, se ustálila funkce jazyka jako hlavního nositele informace ve filmu, což zapříčinilo velké zvýšení informační kapacity filmu a zároveň posílení jeho iluzivního efektu – analogie s realitou se stala mnohem věrohodnější. Zvukové počátky filmu však nebyly jednoduché, objevovaly se např. potíže s uváděním filmu v jinojazyčném prostředí i odmítání zvukové podoby filmu ze strany řady tvůrců, nakonec však zvukový film zvítězil nad němým na „celé čáře“ a stal se dominantní formou. Někdy film se navrací jen sporadicky a především jako jakási stylistická kuriozita (byť třeba oscarová jako letos Umělec Michela Hazanaviciuse).

lveta Jansová, foto Petr Bílek

Oznámení + Pozvánky

Právnická fakulta UP pořádá
ve dnech **24.–25. května**
mezinárodní vědeckou konferenci

Olomoucké právnícké dny 2012

Konference se bude již tradičně odvíjet ve dvou částech; po úvodních přednáškách, kde vystoupí přední čeští a zahraniční odborníci s příspěvky na aktuální problémy českého práva, budou následovat tématicky zaměřené sekce. Pro rok 2012 se organizační výbor konference rozhodl ponechat iniciativu na vedoucích jednotlivých odborných sekcí a nestanovil závazné téma konference. Podrobné informace na www.opdny.upol.cz/.

BioNet Centrum UPOL pořádá
přednáškový den

Přírodní látky v medicíně v rámci realizace projektu

OPVK CZ.1.07/2.4.00/12.0062.

Zúčastní se 14 českých i zahraničních přednášejících, především z UP Olomouc, Masarykovy Univerzity Brno a Veterinární a farmaceutické univerzity Brno.

Uskuteční se **28. května od 8 do 18 hod. v areálu UP v Holici**, Šlechtitelů 11 (přednáškový sál SE-501). Více informací na www.upol.cz/kalendar/.

Přednáškový večer Spolku lékařů

Spolek lékařů v Olomouci a Klinika plicních nemocí a tuberkulózy FNOL ve spolupráci s Ústavem mikrobiologie LF UP pořádají další z přednáškových večerů, tentokrát na téma *Novinky v diagnostice a léčbě respiračních infekcí* (koordinátor prof. Vítězslav Koleč, DrSc.). Koná se ve **středu 30. května od 16.00 hodin v prostorách Teoretických ústavů LF UP**. Program viz www.upol.cz/kalendar.

Den fascinace rostlinami

Olomouc se k historicky prvnímu ročníku této celosvětové akce připojí **23. května v Botanické zahradě PřF UP a Sbirkových sklenících Výstavě Flora Olomouc**, a. s. Otevřeno **od 8.00 do 18.00**; vstup zdarma.

Den GIS v botanické zahradě

Součástí programu budou komentované prohlídky zahrady i skleníků a prezentace prototypu geografického informačního systému BotanGIS. Informace také na garden.upol.cz, botangis.upol.cz, flora-ol.cz.

JUBILEA

Blahopřejeme!

Při příležitosti životního jubilea převzal z rukou prof. Miroslava Mašláně, rektora Univerzity Palackého zlatou medaili Za zásluhy o rozvoj Univerzity Palackého **prof. RNDr. Jiří Rachůnek, DrSc.**, bývalý vedoucí Katedry algebry a geometrie PřF UP (na snímku vpravo). V tentýž den obdržel děkovný dopis UP **prof. RNDr. Svatoslav Staněk, CSc.**, z Katedry matematické analýzy a aplikací matematiky PřF UP (uprostřed). -red-, foto-mo-

Studenti Lékařské fakulty UP uspořádali v olomouckých Smetanových sadech Den pro zdraví

Olomoučanům, které 5. května jarní počasí zlávalo k sobotní procházce ve Smetanových sadech, se poblíž restaurace Fontána naskytl netradiční pohled. V hudebním altánu a pod rozkvetlými stromy kolem zářily bílé pláště olomouckých mediků, kteří zde uspořádali preventivně-osvětovou akci Den pro zdraví.

Zatímco dospělí spíše váhavě pozorovali, oč jde, děti se bez velkého přemlouvání zapojily do dění na některém ze stánků. Největší pozornost lákala „polní“ varianta Nemocnice pro medvídky, mezinárodního projektu, s nímž studenti medicíny už několik let navštěvují školky a základní školy v Olomouci a okolí, aby pomohli dětem zbavit se strachu z lékařů. Malí lékaři se mohli obléci do skutečných operačních oděvů a vyzkoušet si třeba léčbu zánětu slepého střeva na plyšovém zvířátku. O kus dál jim budoucí zubní lékaři názorně ukazovali, jak se starat o zoubky. To už se ale k improvizované preventivní kontrole nechali přemluvit i rodiče a za velkého zájmu svých ratolestí si nechali vypočíst tzv. body mass index nebo změřit tlak, obsah tuku v těle, případně hladinu cholesterolu a glukózy v krvi. Všichni společně si mohli vyzkoušet správný postup při poskytování kardiopulmonální resuscitace na skutečných modelech, včetně použití automatizovaného

defibrilátoru. Pestrou nabídku aktivit doplnily stánek patientského sdružení Mamma HELP informující o samovyšetření prsu a ochutnávka racionální výživy. Možnost prověřit si svůj zdravotní stav a informovat se o preventivních opatřeních využily asi dvě stovky Olomoučanů.

Atraktivní projekt připravila olomoucká pobočka mezinárodní studentské organizace IFMSA, která sdružuje studenty medicíny z celého světa. Studentka 2. ročníku všeobecného lékařství na Lékařské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci Ivana Mrázková, která má na starosti olomoucké projekty IFMSA, byla s šestihodinovým maratónem v parku spokojená: „Toto odpoledne v sobě spojilo hned několik aktivit, kterým se naše organizace trvale věnuje, jako jsou například boj proti diabetu a podpora zdravého životního stylu. Zapojilo se celkem čtyřicet dobrovolníků z řad studentů LF UP včetně našich zahraničních kolegů studujících medicínu v anglickém programu. Všichni z nich navíc uvedli, že by se rozhodně zúčastnili dalšího ročníku a že Den pro zdraví považují za užitečnou mimoškolní aktivitu nabízející získání praktických dovedností a příležitost ke komunikaci s lidmi. Jsme rádi, že nám vyšlo počasí a že se za námi do parku přišli podívat i paní předkanka docentka Sovová a pan děkan profesor Kolář, který nad akcí převzal záštitu a který si od nás dokonce nechal změřit tuk v těle a glykémii.“

Kromě IFMSA se na přípravě Dne pro zdraví podílely i další studentské organizace působící na Univerzitě Palackého, jako jsou Sdružení studentů stomatology ČR, asociace zahraničních studentů PEPA a Spolek mediků, společně s Projektem časné resuscitace a defibrilace.

Mgr. Pavel Kurfirst, LF UP, foto Jiří Lapka, IFMSA

Nácvik správné péče o chrup

Měření krevního tlaku

Čtyřletý Adam si prohlíží rentgenový snímek

Slavnostní akty na UP...

Dokončení ze str. 1

Doktorský studijní program Cyrilometodějské teologické fakulty, Fakulty tělesné kultury, Lékařské, Pedagogické, Filozofické, Právnícké a Přírodovědecké fakulty úspěšně absolvovalo celkem 80 doktorandek a doktorandů. „Věříme, že na konci této náročné cesty za vzděláním nestojí skupina neužitečných pošetilců s prázdným americky znějícím titulem, ale skupina cíle-

vědomych a zodpovědných odborníků schopných v konkrétních situacích používat efektivně nabyté znalosti a být ku prospěchu,“ uvedla mj. za sebe i své kolegy jedna z čerstvě promovaných Zuzana Hindenbrandová, Ph.D. (na snímku), v průběhu slavnostního aktu.

Docentské dekry převzalo celkem deset nových docentek a docentů, kteří se habilitovali na FTK, FF, PŘF, LF a PdF. Habilitační řízení v příslušném oboru úspěšně uzavřeli doc. Ladislav Bláha, Ph.D., který se habilitoval v oboru Kinantropologie, doc. Pavel Drozd, Ph.D. (Ekologie), doc. Jana Chmelová, Ph.D. (Radiologie), doc. David Karásek, Ph.D. (Vnitřní nemoci), doc. Dan Marek, Ph.D. (Vnitřní nemoci), doc. Josef Mitáš, Ph.D. (Kinantropologie), doc. Elena Nováková, Ph.D. (Lékařská mikrobiologie), doc. Karel Novotný, M.A., Ph.D. (Filozofie), doc. dr. Wiktor Osuch (Pedagogika), a doc. Daniel Šaňák, Ph.D. (Neurologie).

-mav-, -map-, foto na -mo-

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pedagogika v praxi (PVP) v polovině!

Přes 80 lektorů, 137 workshopů, určeno pro všechny studenty UP. Jedná se o projekt PdF UP s názvem Pedagogika v praxi a umění učit: Zvyšování atraktivity povolání učitele, www.pvp.upol.cz.

Každý kantor potřebuje nejen teoretický základ, ale především praktické dovednosti a schopnosti. A ty můžete získat právě během seminářů vybraných dle vlastního uvážení a sestavit si předměty PVP. Hlavní náplní jsou témata, kterým se prostoru běžně nedostává: Příprava pedagoga na emočně vyhocené situace ve škole, vystupování na veřejnosti, komunikace a improvizace, řízení ZŠ, waldorfská pedagogika, kampaň Celé Česko čte dětem atd.

Workshopy byly plánovány pro 20 lidí, avšak pro velký zájem studentů byly některé přesunuty do sálu DDM pro 150 osob a míváme opravdu plno! Někdy studenti jedou do ekolog. centra Sluňákov na intenzivní víkend, někdy jezdí na týdenní letní školu mimo město. Po roce a půl je vidět, že se projekt líbí, témata padla na

úrodnou půdu. Studenti posílají po workshopu úvahy, inspirujte se výňatky z nich a přijďte taky:

„Pro mnohé žáky nikdy nebudu ničím jiným než tou otravnou ženskou, co pořád něco chce, ale pro mě hrdé vkročení do mé 1. opravdové třídy bude nadlidský úkon hodný supermana. Snad, až tam tak budu stát, si vzpomenu na workshop Desatero učitele a na nedocenitelné rady přednášejících o správném vcházení do třídy, vhodném postoji při představování a ... Možná si přeci jenom budu muset celé desatero zapsat na tahák, snad za to nedostanu poznámku.“

„Velmi praktické bylo, když jsme psali diktát opačnou rukou. Pocity byly nepříjemné, nestihala jsem, písmo nečitelné, beznadě, zlost. Pak jsme dostali text se zdvojenými řádky, takže byl nečitelný. Nebylo příjemné, když nás učitelka popoháněla, že nám to trvá, než se v textu zorientujeme. Vyzkoušeli jsme si být v roli dyslektiků, což si myslím, že pro nás jako budoucí učitele bylo velmi vhodné.“

Ing. Dora Růžičková, Ph.D., hlavní řešitelka projektu

